

INKLUZIV TA'LIMDA AMALIY TAJRIBALAR VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

*Denov tadbirkorlik va pedagogika
Instituti Filologiya fakulteti talabasi*

Qudratova Nasiba

Email: nqudratova907@gmail.com

Tel raqam: +998885505358

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida amaliy tajribalarni qo'llash hamda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari keng yoritilgan. Shuningdek, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati haqida fikr yuritilgan. Maqolada innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish orqali ta'lim sifatini oshirishning dolzarb jihatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: amaliy tajriba, innovatsiya, texnologiya, ta'lim sifati, metodika, raqamli vositalar, pedagogik texnologiya, ijodkorlik.

Kirish

Globalashuv, raqamli texnologiyalar va axborot asrida insoniyat taraqqiyotining muhim yo'nalishlaridan biri bu — ta'lim tizimini zamonaviy talablar asosida yangilashdir. Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'quvchi shunchaki bilim oluvchi emas, balki faol ishtirokchi, ijodkor shaxsga aylanishi zarur. Shu sababli o'qituvchilar o'z faoliyatida amaliy tajribalarni keng qo'llab, innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish orqali o'quv jarayonini samarali va qiziqarli tashkil etishlari kerak. Ta'limda yangilanishlar, raqamli vositalarning joriy etilishi, interaktiv usullarning qo'llanilishi o'quvchilarda mustaqil

fikrlash, muammoni tahlil qilish, ijodiy yondashuv va bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllantiradi.

Bugungi ta'lim tizimida amaliy tajriba va innovatsion texnologiyalar uyg'unligi o'qituvchi faoliyatida markaziy o'rinni egallamoqda. Chunki zamonaviy o'qituvchi endilikda faqat bilim beruvchi emas, balki o'quvchi bilan hamkorlikda bilim yaratuvchi, yo'l ko'rsatuvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi.

Asosiy qism

Amaliy tajriba ta'lim jarayonining ajralmas qismi bo'lib, nazariy bilimlarni real hayotiy vaziyatlarda sinab ko'rish, mustahkamlash va yangicha yondashuv asosida qo'llashni taqozo etadi. O'quvchi amaliy mashg'ulotlar davomida o'zi o'rgangan bilimlarni hayotiy misollar asosida qo'llab ko'radi, bu esa bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishga xizmat qiladi. Masalan, tabiiy fanlar yo'nalishida laboratoriya ishlari, tajribalar o'tkazish yoki kuzatuvlar olib borish o'quvchilar tafakkurini kengaytiradi. Filologiya yoki ijtimoiy fanlar yo'nalishida esa og'zaki nutq, suhbat, tahlil, muhokama kabi amaliy mashg'ulotlar ularning fikrlash qobiliyatini oshiradi va mustaqil ishlashga o'rgatadi.

Innovatsion texnologiyalar esa ta'lim jarayoniga yangicha ruh bag'ishlaydi. Ular yordamida darslar yanada interaktiv, qiziqarli va samarali o'tadi. Bugungi kunda o'qituvchilar ta'lim jarayonida multimediali vositalar, onlayn platformalar, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar va interaktiv taxtalardan keng foydalanishmoqda. Masalan, Google Classroom, Moodle, Zoom kabi onlayn tizimlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida faol muloqot o'rnatishga yordam beradi. Shuningdek, video materiallar, animatsiyalar va virtual laboratoriyalar darsni vizual jihatdan boyitadi, o'quvchilarning qiziqishini orttiradi.

Innovatsion texnologiyalar yordamida o'qituvchi o'quvchi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Masalan, raqamli testlar, onlayn baholash tizimlari,

gamifikatsiya (o'yin elementlari asosida o'qitish) kabi usullar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Flipped classroom ("aksincha sinf") texnologiyasi orqali o'quvchi darsdan oldin mustaqil ravishda mavzuni o'rganib chiqadi, dars jarayonida esa o'qituvchi bilan birgalikda amaliy mashg'ulotlar bajaradi. Bu metod o'quvchini faol fikrlash va o'rganilgan bilimni amaliyotda qo'llashga undaydi.

Amaliy tajriba bilan innovatsion texnologiyalarni uyg'unlashtirish ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Chunki o'quvchi amaliy mashg'ulotlar orqali o'z bilimni sinovdan o'tkazadi, innovatsion vositalar esa bu jarayonni yanada qulay, aniq va interaktiv shaklga keltiradi. Misol uchun, tabiiy fanlarda virtual laboratoriyalar yordamida tajribalar o'tkazish, tilda esa sun'iy intellekt yordamida talaffuzni to'g'rilash, nutq mashqlarini tahlil qilish o'quv jarayonini yanada samarali qiladi. Shu tarzda, amaliy yondashuv va innovatsion texnologiyalar bir-birini to'ldiradi, ularning uyg'unligi o'quvchilarda ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

Raqamli texnologiyalar o'qituvchi faoliyatini ham yengillashtiradi. Masalan, o'qituvchi dars materiallarini onlayn platformalarda joylashtirib, baholash jarayonini avtomatlashtirishi, o'quvchilarning individual rivojlanish darajasini kuzatib borishi mumkin. Bu esa vaqtni tejaydi va o'quvchi faoliyatini tahlil qilish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonini interaktiv shaklga keltirgan holda, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida samarali aloqa o'rnatadi.

Bundan tashqari, innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilarda raqamli savodxonlik, axborot bilan ishlash madaniyati, ijodiy yondashuv va mustaqil ta'lim olish qobiliyatlari shakllanadi. Shu sababli o'qituvchilarning asosiy vazifasi — texnologiyalarni shunchaki qo'llash emas, balki ularni ta'lim mazmuniga to'g'ri integratsiya qilish, amaliy mashg'ulotlarda samarali

ishlatishdir. Har bir o'qituvchi o'z faoliyatida yangi yondashuvlarni sinab ko'rishi, amaliy tajriba orttirishi va o'z ustida muntazam ishlashi zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ta'lim tizimida amaliy tajriba va innovatsion texnologiyalarni qo'llash bugungi kunda muhim zaruratga aylangan. Bu ikki yo'nalishning uyg'unligi ta'lim sifatini oshiradi, o'quvchilarni mustaqil fikrlovchi, ijodkor, raqobatbardosh shaxs sifatida shakllantiradi. Amaliy tajribalar orqali o'quvchi bilimni amalda sinaydi, innovatsion texnologiyalar esa unga keng imkoniyatlar eshigini ochadi. Shunday ekan, har bir pedagog o'z faoliyatida yangi texnologiyalarni chuqur o'rganib, ularni o'quv jarayoniga tatbiq etishi, o'z amaliy tajribasini boyitib borishi zarur. Ana shundagina ta'lim tizimi zamon talablariga mos, samarali va ijodkor avlodni tarbiyalovchi tizimga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Ta'lim tizimini rivojlantirish va innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmonlari.
2. Ziyamuhamedov B., To'rayev B. Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar. – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
3. Hasanov A., Karimova D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan, 2021.
4. Jalolov T. Raqamli pedagogika asoslari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2023.
5. Махмудов, Ш. К. (2021). Профессионализм и формирование педагогических способности. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(5), 45-50.